

Täysistunto

Torstai 7.5.2026 klo 16.00—21.46

15. Vaalirahoituksen valvonta aluevaaleissa 2025 – Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

Kertomus K 21/2025 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 1/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsitteilyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 1/2026 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.26 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on käsiteltävänä vaalirahoituksen valvonta vuoden 2025 aluevaaleissa — Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus. Ilmoitusvelvollisen on eriteltävä Valtiontalouden tarkastusvirastolle tehtävässä vaalirahailmoituksessa vaalikampanjansa rahoitus ja kulut. Aluevaaleissa samoin kuin kuntavaaleissa ilmoitusvelvollisia ovat valtuutetuiksi ja varavaltuutetuiksi valitut.

Aluevaalit ja kuntavaalit järjestettiin 13. huhtikuuta 2025 ensimmäistä kertaa samanaikaisesti. Jos ehdokas oli ehdolla sekä aluevaaleissa että kuntavaaleissa ja tuli valituksi vain jommassakummassa, hänen piti kuitenkin vaalirahoituslain mukaisesti ilmoittaa vaalirahoituksensa molemmista vaaleista. Tällaisessa tilanteessa ilmoitusvelvollinen tekee vain yhden vaalirahoitusilmoituksen, jossa on tiedot molempien vaalien vaalirahoituksesta. Vuoden 25 aluevaaleissa ilmoitusvelvollisia oli yhteensä 5 209 henkilöä. Vaalirahoitusilmoitusten perusteella ilmoitusvelvollisten yhteenlaskettu vaalirahoitus oli 6,6 miljoonaa euroa. Ulkopuolista tukea ilmoitusvelvolliset saivat vaalikampanjoihinsa 2,6 miljoonaa euroa eli 39 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Vaalirahoitusilmoitusten perusteella kampanjoiden kokonaiskulut olivat 6,6 miljoonaa euroa. Keskimääräiset kampanjakulut ilmoitusvelvollista kohden olivat siten noin 1 261 euroa. Edellisiin aluevaaleihin verrattuna keskimääräiset kampanjakulut pienentyivät.

Johtopäätöksensä Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa, että ilmoitusten tarkistamisen, ilmoitusvelvollisten toimittamien lisäselvitysten ja tehtyjen täydennysten jälkeen tarkastusviraston tietoon ei ole tullut seikkoja, joiden perusteella sillä olisi syytä epäillä vastaanottamiensa ilmoitusten oikeellisuutta.

Vaalirahoituslakia muutettiin viime vuonna. Muutokset tulivat voimaan 1.7.2025, joten ne eivät koskeneet vielä vuoden 25 alue- ja kuntavaaleja. Lakimuutoksen myötä jatkossa myös lainan myöntäjä tulee ilmoittaa vaalirahoitusilmoituksessa, jos laina on merkittävä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2026 vp

Kuntavaaleissa merkittävänä pidetään vähintään 1 100 euron lainaa ja muissa vaaleissa 2 000 euron lainaa. Valiokunta on käsitellyt lainan antaneiden nimien julkistamista mietinnössään 11/2022 vp sekä lausunnossaan 7/2022 vp ja 1/2025 vp. Valiokunta piti tuolloin ehdotettua muutosta hyvänä vaalirahoituksen läpinäkyvyyden lisäämisen kannalta ja on nyt tyytyväinen siitä, että muutos vaalirahoituslakiin on tältä osin saatu tehdyksi.

Vaalirahoituslakia muutettaessa korotettiin vaalirahoitusilmoituksessa erikseen ilmoitettavan tuen vähimmäismääriä. Vaalirahoitusilmoituksessa on jatkossa ilmoitettava erikseen jokainen yksittäinen tuki ja sen antaja, jos tuen arvo on kuntavaaleissa vähintään 1 100 euroa ja muissa vaaleissa vähintään 2 000 euroa. Aiemmat tuen vähimmäisarvot olivat kuntavaaleissa 800 euroa ja muissa vaaleissa 1 500 euroa.

Tarkastusvirasto toteaa valiokunnalle antamassaan lausunnossa, että poliittista rahoitusta sääntelevien lakien tarkoitus on lisätä vaalirahoituksen avoimuutta, antaa tietoja ehdokaiden mahdollisista sidonnaisuuksista, estää epäasiallisten sidonnaisuuksien syntymistä sekä rajoittaa vaalikampanjoiden kasvua. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan vaalirahoituksen tulisi olla mahdollisimman läpinäkyvää ja erikseen ilmoitettavan tuen rajoja tulisi pikemminkin laskea. Myös valiokunta on eri yhteyksissä nostanut esiin vaalirahoituksen läpinäkyvyyden edistämisen ja katsoo sen olevan edelleen tärkeää.

Tarkastusvaliokunnan päätösehdotus: Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 21/2025 vp johdosta. Valiokunnan kannanottoehdotus: Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

21.31 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Sinänsä on erittäin hyvä, että tätä tarkastustointia tehdään ja katsotaan, miten vaaleja rahoitetaan. Mielenkiintoista nähdä, että tämä kokonaisbudjetti, oman ja tukiryhmän rahat, on 4 miljoonaa, ulkopuolinen rahoitus 2,6 miljoonaa euroa ja lainat vain 26 000 euroa. Siinä näkee tämän rahoituksen, eli valtaosin ollaan tässä omien varojen varassa, tukiryhmien varojen varassa, ja ulkopuolista rahoitusta on aika vähän.

Sitten kun katsotaan tätä kokonaisuutta per ehdokas, 1 261 euroa per ehdokas nyt vuoden 2025 vaaleissa, niin se jopa laski vuodesta 2022. Varmasti osasyynä on se, että nyt tässä edelliset vaalit, jotka olivat ensimmäiset vaalit, olivat omat vaalinsa. Siinä ei ollut kuntavaaleja mukana. Nyt kun ne olivat yhteiset kuntavaalien kanssa, niin varmaan se mainostamis- ja muu vaalikulu sitten pienenee, kun on kahdet vaalit saatu hoitaa yhtä aikaa, koska aluevaaleissa 93 prosenttia ehdokkaista oli myös kuntavaaleissa ehdokkaina. Tämä varmasti kuvaa sitä tilannetta.

Kokonaisuutena voin sanoa, että Suomen vaalijärjestelmä ja vaalirahoitus on erittäin läpinäkyvää, niin kuin tässä tarkastuskertomuksessa on, ja siinä mielessä tämä raportti on erittäin hyvä, ja tätä kannattaa kyllä saada myöskin julkisuuteen. Tässä on paljon sanomaa siitä, miten Suomessa vaalirahoitus tehdään aluevaalien osalta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 21/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.